מג: אלו עוברין פרק שלישי פסחים

עין משפט נר מצוה

ה א מי׳ פ״ו מהלכות מלכים הלכה י׳ סמג עשין מ טושע״ע או״ח סי׳ תעב סעיף יד:
ו ב מי׳ פ״ה מהלכות איסורי מזבח הלכה ז סמג לאוין שיח:
ג (מי׳ פ״ד מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ טז):

תורה אור השלם

1. לא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְּחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
דברים טז ג
2. כִּי כָּל אֹכֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ:
ויקרא ז כה
3. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה: ויקרא ב יא
4. מְיַין וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ג

רבינו חננאל

ואמרינן מאי חזית דהאי כל דכרת מרבית לנשים בכרת וממעט עירובין מכרת. אימא לרבות עירובין בכרת. ואמרינן מסתברא קאי באוכלין מרבה אוכלין. כלומר כתב כל אוכל לרבות כל אדם האוכל ואפילו נשים, וכתיב כל מחמצת לרבות כל הבתחמץ ואפילו ע״י תערובת בלאו, אבל ליתיה אורתא דקרא כדקאי באוכלין למשבק אוכלין לרבויי נאכלין. ואמרינן איני דכל היכא דקאי באוכלין לא מרבה נאכלין, והתניא כי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה׳, אין לי אלא חלב תמימים הראוין ליקרב, חלב בעלי מומין מנין, ת״ל מן הבהמה, חלב חולין מנין, ת״ל כי כל, והא הכא כי כל אוכל חלב כתיב, דמשמע אוכלין וקאי באוכלין וקא מרבי חלב חולין הנאכלין, ושנינן היכא דליכא אוכלין מרבה נאכלין. אבל היכא דאית ליה לרבות אוכלין כגון הנשים לא שבק אוכלין ומרבה נאכלין. ורבנן דלית להו לאו בעירובין. משום דלא דרשו כל. אם כן נשים שחייבות בכרת מנא להו. ושנינן כל לא דרשי, כי כל דרשי, ובכרת כתיב כי כל אוכל מחמצת ונכרתה. ואקשינן לר׳ אליעזר נימא כל לרבות

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

סלקא דעתך אמינא כל שישנו בקום אכול מצה. תימה לר״י היכי סלקא דעתך למידרש הכי אדרבה איפכא יש לדרוש דלחומרא מקשינן ואור״י דס״ד דאורמיה דקרא דסיפא מפרש לריסיה משום הכי אמר דבאכילת מצה תלוי דכתיבא בסוף ועוד יש לומר דהכא יש לדרוש יותר היתר לנשים משום ג״ש דטו״ו מחג הסוכות והוו מיפטרי ממצה כמו מסוכה דפטור להו בהדיא בפ׳ הישן (סוכה כח.) מהלכה למשה מסיני יש מקשים למה נשים אין חייבות בציצי׳ משום דכל שישנו בציצית שעטנז ישנו בגדילים כדדרשינן בערכין (דף ג:) גבי כהנים ולפירוש ר״י דפי׳ דמסיפא לריסא סברא לדרוש קשה להפך אלא יהו נשים חייבות בכלאים וכי תימא ה״נ והא בפ״ק דבילה (דף יד:) משמע דכלאים לא חזו למידי[1]: **אין לי אלא** כולו מקצתו מנין. בפרק כל המנחות נאות מלה (מנחות נח.) מפרש אביי אין לי אלא כולו דהיינו חיה מקצתו אלי זית מנין ורבא אמר הטס דה״ק אין לי אלא קומץ כולו מקצת קומץ מנין ומסיק הטס דאיכא ביניייהו דאביי סבר דיש קומץ בפחות מג׳ זיתים דהיינו חיה אלי זית לכך מפרש כולו חיה וסבר נמי דיש הקטרה בפחות מזית ואע״ג דבפ׳ כילד צולין (לקמן עט.) א״ר יהושע כל הזבחים שבתורה שבמייר מהן חיה אלי זית ובזית אלא זורק את הדם משמע דאין הקטרה בפחות מזית הכא היינו טעמא משום דסבר דיש קומץ בפחות מג׳ זיתים א״כ כשריבה הכתוב אלי זית קומץ ע״כ ריבה אלי זית ורבא סבר אין קומץ בפחות מג׳ זיתים ואין הקטרה בפחות מזית:

מאן שמעת ליה דדריש כל ר׳ אליעזר. אף על גב דר״ע נמי דרים כל בפ׳ התערובות (זבחים פב.) גבי כל חטאת[2] לא קשה דאפילו יהא כר״ע מ״מ לא מישתמיט תנא למימר (שיסבור) שיהא תערובת חמץ בכרת ועוד נראה לר״י דאפילו לרבנן דלא דרשי הכא כל דרשי בעלמא ברים מרובה (נ״ק קנ.) דאמר כל רבוא הוא וכפ׳ שני דסוכה (דף כח.) גבי כל האזרח ודווקא הכא לא דרשי בדבר שאין סברא לרבות כגון עירובו וכגון נשים משום היקשא וכגון מקלת בכל תקטירו וה״פ כמאן כר״א דדרים כל אפילו לדבר שאין סברא לרבות כגון עירובו וכגון נשים

ואהא קאמר נמי דרבנן לא דרשי כל:

חוץ מאיסורי נזיר. אע״ג דחטאת נמי קאמר לקמן לרבי יוחנן היתר מצטרף לאיסור הכא לא משיב חטאת דנקדשים לא קמיירי:

כמאן ר״א דדריש כל. נראה לר״י דזעירי משמע ליה דשאור היתר מצטרף לאיסור מדקתני עירובו מניין ת״ל כי כל ומדרבי עירובו א״כ היתר מצטרף לאיסור והייט כדרבא דלדידיה ה״פ מקצתו מניין היינו זית שלם אכל לאביי דמפרש מקצתו מניין אלי זית לא שייך היתר מצטרף לאיסור דאמשהו דאיסור מיתייב והא דמרבה עירובו היינו כשמתערב לגמרי ולא אמר שיתבטל האיסור אגב ההיתר והא דקאמר כמאן כר״א דדרים כל משום דלרבנן אף על גב דדרשי כי כל לא מוקמא ליה לרבות עירובו אלא לרבות מקצתו ורש״י פירש דזעירי משמע ליה מקצת היינו אלי זית קומץ דשאור ואלי זית דמלה ואין מעורבין אלא כל אחד ניכר וק״ל לפירושו טובא דלא הוי זעירי לא כאביי ולא כרבא ועוד אלי קאמר כמאן כר״א הא דרבנן נמי אחיא דהא כי כל דרשי ומוקמינן ליה אמקצתו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפ״ה ועוד כאחד מג״ל תערובת כיון דלריך קרא להיתר מצטרף לאיסור ועוד דלפ״ה ג״ל מקצתו מניין פי׳ אלי זית לאיסור ואלי זית היתר שאינם מעורבים יחד דאי לאו הכי היינו עירוב ולקמן גבי חטאת משמע דאין היתר מצטרף לאיסור אם לא שיתערב האיסור וההיתר יחד דהא אמר עד שיבלע בבשרה: לענין

מלוח עשה שהזמן גרמה. נפקא לן בפ״ק דקדושין (דף כט.) דנשים פטורות: **קמ״ל.** אלי כל דמחברות על החמץ וכיון דמחברות על לאו דחמץ חייבות בעשה דאכילת מצה לילה הראשון ואע״ג דזמן גרמא כר׳ אליעזר הואיל ויש בכל מאכל חמץ דנפקא לן מכל אוכל חמץ[1] ישנן בקום אכול מצה: **קאי באוכלין.** כל דגבי כרת באוכלי חמץ כתיב אכל כל דאזהרה בנאכל כתיב[2] כל מחמצת: **קאי באוכלין מרבה נאכלין.** כתמיה: **אשר יקריב.** משמע קדשים ושיהיו תמימים: **הטס דליכא לרבויי אוכלין.** דהא נשים מדרב יהודה נפקי[3] הטוב הכתוב אשה לאיש בכל עונשין שבתורה[4]: **הכא דליכא לרבויי אוכלין.** דנשים באיסור חמץ דלא נפקי לן מדרב יהודה דאתמרן לעיל לא שביק אוכלין ומרבה נאכלין: ופרכינן **ורבנן.** דפליגי אדר״א בעירוב דחמץ כיון דלית להו לאו בעירוב פשיטא כל דכתיב גבי אזהרה דכל מחמצת לא דרשי והשתא על כרחך כל דגבי כרת לרבויי נשים נמי לא דרשי ואלא נשים מנא להו: **כל.** דגבי אזהרה דלא כתיב כי בהדיה לא דרשינן לרבויי נאכלין דעירוב אכל גבי כרת דאוכלין כתיב כי כל אוכל דרשינן ליה: ומקשינן **ור״א אימא כל.** דכרת לרבויי נשים כי כל דכרת לרבויי עירוב נמי לכרת דכיון דליכא תו אוכלין לרבויי מרבינן ליה נאכלין כדאתמרן גבי חלב ואימא על עירובו בכרת: **אין לי אלא כולו.** בזמן שכל ההקטר מן השאור: **מקצתו.** תלי זית שאינו הקטר אלא דאין הקטרה פחותה מכזית[5]: **עירובו מנין.** [6] כשאינו בעין אלא מעורב ובבלל עם מנחה הוגנת של מצות לאחר שפתתן לאינן בעין: **אין היתר מצטרף לאיסור.** אלא תלי זית חלב ותלי זית בשר בכת אחת אין היתר מצלים את שיעור האיסור לחייבו חוץ מאיסורי נזיר שאם אכל תלי זית ענבים ותלי זית לחם בכת אחת חייב שהרי אמרה תורה משרת ענבים לא יפתה חייב על שריית פתו ביין ואי איכא מיין לחודיה מזית לחם לי קרא. וכל משרת לא גרסינן ואית דגרסי ליה ומפרשי דאפילו לרבנן דלא דרשי כל וכל דרשי ולא היא דהא פרכינן לקמן (מד.) דאי מיבעיא ליה לכדתניא משרת ליתן טעם בעיקר ואם איתא נימא ליה אגב טעמא דידי מוכל אלא ממשמעותא דמשרת נפקא ליה וכל לא דרים: **אף שאור כל הקטירו.** נמי היתר מצטרף לאיסור אלי זית קומץ דשאור ותלי זית דמלה ואינן מעורבין אלא כל אחד ניכר: **כר״א דדרים כל.** לעיל ומהתם נפקא ליה כדאתמרן לעיל מקצתו מניין ת״ל כל ודרים ליה הכי מקצתו מניין אלי זית שאור ותלי זית מלה עמו: אפילו

מסורת הש״ס

(א) [ל״ל אלעזר], ב) לקמן לא:, ג) [יש למחוק כמו שמוחק הרש״ק בכריתות כה: נגי רב תחליפא אחוה דרב הונא בר תחליפא ועי׳ לקמן קח: חגיגה ט:], ד) נזיר לה:, ו) [שמות יב], ז) [נסס], ח) [ע״פ], ט) [מנחות נח:], י) [וע״ע תוס׳ יומא ד. ד״ה דכתיב ותוס׳ שבועה כ: ד״ה כל ותוס׳ מנחות מג. ד״ה ור״ש ותוספות ערכין נ: ד״ה הני], כ) [וע״ע תוס׳ אבודרהם פב. ד״ה מ״ל ותוס׳ מנחות יח: ד״ה קומץ עד סס ט: ד״ה אמר].

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה כתם וכו׳ נפקי דרשווה: (ב) ד״ה עירובו וכו׳ דאינו נעין:

מוסף רש״י

עירובו מנין. שעירבו עם מלה דלא מינכר (מנחות נח.). שהרי אמרה תורה משרת לרבות שאפילו לא היה לאיסורי נזיר כשיעור, והיתר מצלימו לחיי שאת חייב (נזיר לה:).

רבינו חננאל (המשך)

נשים, כי כל לרבות עירובין בכרת. דתניא שאור לא תקטירו, אין לי אלא כולו. מקצתו מנין. ת״ל כל שאור, פירוש כלום משאור, אפילו מקצתו. עירובו מנין. ת״ל כי כל שאור לרבות עירובו. מאן שמעת ליה דדריש כל ר׳ אליעזר ודרש כי כל לרבות עירובין, ועלתה בקשיא. אמר ר׳ אבהו א״ר יוחנן אין היתר מצטרף לאיסור, חוץ מאיסורי נזיר, שהרי אילו אמרה תורה משרת ענבים הייתי למד שמשרת ענבים בלבד הוא אסור, למה כתב כל לאסור עירובין. זעירי אמר אף שאור בבל תקטירו היתר מצטרף לאיסור. ואם יש מקצת שאור ומצה משלים לכזית חייב. **כמאן** כר׳ אליעזר דמרבה עירובין מכל. ומקשינן אם כן הוא כי זעירי אליבא דר׳ אליעזר קאמר, אמאי אמר שאור והו לא, אפילו כותח הבבלי לרבי אליעזר היתר מצטרף לאיסור, והוה ליה לזעירי למימנינהו לכולהו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com